

♦♦♦ BIRÓ AURÉL – SEREMETYEFF-PAPP JÁNOS

Budapesti templomokban, közgyűjteményekben őrzött Szűz Mária-ábrázolású templomi zászlók V.

A Pesti-Északi Espereskerület zászlói

71. A két világháború között készült a Hermina úti Szeplőtelen Szűz Mária-kápolna fehér-vajszínű, hímzett, téglalap alakú selyemzászlaja (a kóruson, használaton kívül), amelynek mérete 150×112 cm. Az előlapon, közepén a felhőkön trónoló, fénysugarakkal övezett Magyarok Nagyasszonya, lába holdsarlón, fején a Szent Korona, feje körül glória. Jobbjában jogar (mint királynő), ölében fehér ágyékkötőben a gyermek Jézus, akit baljával magához ölel. Mária köpenye kék, ruhája rózsaszín-arany. Jézus feje körül glória (ezen belül keresztet szimbolizáló 3 félkör alakú ív), ölében a világmindenséget szimbolizáló kék éggömb a kereszttel, balját ég felé emeli. Az ábrázolás alatt egymásra fektetett két rózsaszín ág összefonva. Az ábrázolás felett ívben aranyszínű felirat: *MAGYAROK NAGYASSZONYA, K[ÖNYÖRÖGJ]. É[RETTÜNK].* (71. kép) A hátlapon, közepén a felhőkön álló Szűzanya rózsafüzérrel. Fején korona, köpenye rózsaszín, ruhája fehér. Alatta liliomok sokasága, ami a tisztaságot jelképezi. A zászló három szabad szélén arany fémrojt. A hátlapról nem készült fotó. A zászlócsúcs liliomokban végződő sárgaréz latin kereszt. A farúd 270 cm.¹

71. KÉP

¹ Saját felmérés 2006.

72A. KÉP

72B. KÉP

72C. KÉP

72. A XX. század elején készült a Külső Váci út – Szent Mihály templom világossárga, téglalap alakú selyemzászlaja, amely az oltár előtt található. Mérete 110×140 cm. A zászlólap ívekkel határolt rombuszban növényi motívumokkal díszített. Az előlapon, középen, aranszegélyezett, feliratos ezüstszalagos koszorúban feltehetően textilre festett, felhőkön ülő Rózsafüzér Királynéja, fején fehér fátyol, feje körül glória, ölében, fehér ágyékkötőben álló gyermek Jézus, akit baljával magához ölel. Mária kék köpenyben és rózsaszínű ruhában, Jézus feje körül glória, jobbában virágkoszorú, baljában virág. Mária rózsafüzért nyújt át a fél térdre ereszkedő Szent Domonkosnak, aki rendi ruhát visel, lábánál könyv (regula), mellette a szájában fáklyát tartó kutya. Vele szemben a térdelő Sienai Szent Katalin szerzetesi öltözékben, aki jobbát szívére teszi, baljával a föld felé mutat. Fejük körül glória, mögöttük éggömb, a háttérben tájkép. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranszínű hímzett felirat: *RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNÉJA és KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK!* Több betűt vörös színű indás hímzéssel díszítettek (72A. kép). A hátlapon, középen az előlappal megegyezően, az éggömbön álló, kígyóra (szájában alma) taposó Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária,² lába holdsarlón, fején fehér fátyol, feje körül 12 csillag. Mária széttárt kezeivel kegyelmet áraszt, köpenye zöld szegélyes kék, ruhája fehér, öve vörös színű. Az ábrázolás felett, illetve

² A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

73A. KÉP

73B. KÉP

alatt (az előlappal megegyező) ívben aranszínű hímzett felirat: *ÉN VAGYOK A és SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS!* (72B. kép). A zászló három szabad szélén aranszínű fémrojt. A zászlólap felül 11 fémkarikával és fémmerevítővel van a rúdra erősítve. A zászlócsúcs öntött, áttört, növényi motívumokkal díszített sárgaréz, füles latin kereszt (72C. kép). A zászlót körmenetkor használják. A fehér farúd 388 cm.³

Az Újpest-Rákospalotai Espereskerület zászlói

73. A XIX–XX. század fordulóján készült az újpesti Egek Királynéja-templom (használaton kívüli) fehér, téglalap alakú selymzászlaja, amelynek mérete 108×88 cm. A zászlólap növényi mintás. A hímzések motívumain a szecseszió jelei érvényesülnek. Az előlapon, középen, aranszegélyes ovális keretben, temperával festett vászonképen a felhőkön és éggömbön álló Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária,⁴ fején világos színű fátyol, köpenye kék, ruhája fehér. Széttárt kezeivel kegyelmet áraszt. Az ábrázolás körül félkör alakban aranszínű hímzett felirat: *NOS CUM PROLE PIA BENEDICAT VIRGO MARIA* (Áldj meg minket és utódainkat kegyes Szűz Mária). A zászló szélét hímzett stilizált virágok (gránátalma) díszítik (73A. kép). A hátlapon, középen,

³ Saját felmérés 2006.

⁴ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

74A. KÉP

74B. KÉP

aranszegélyes ovális keretben, temperával festett vászonképen, tájképi háttér előtt Szent Ágnes, baljában pálmaág (vértanúságának jele), jobbában bárány (Isten Báránya, Agnus Dei, Szent Ágnes attribútuma), fején glória. Hosszú haja a háta közepéig ér. Köpenye kék, ruhája fehér színű. Az ábrázolás körül félkör alakban aranszínű hímezett felirat: *SZŰZ SZENT ÁGNES PÁRTFOGONK KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK*. A zászló szélén az előlappal megegyező díszítés látható (73B. kép). A zászló három szélén aranszínű fémrojt, alul 2 aranszínű fémbojt. A zászló 5 fémkarikával és fémmerevítővel van a rúdhoz erősítve. A zászlócsúcs öntött, áttört díszítésű, gyertyaláng alakú sárgaréz kereszt, benne feltehetően babér- és olajkoszorúban egy kereszt. A farúd 2,95 m.⁵

74. 1917 körül készült az újpesti Egek Királynéja-templom fehér selyemzászlaja (a sekrestye felett található, használaton kívül), amelynek mérete 72×113 cm. Brejer Ferenc és neje adománya. A zászló téglalapban végződő hármassal. A zászlólap stilizált növényi ornamentikával díszített. Az előlapon, középen, arany szegélyes téglalap keretben, festett vásznon a fiát sirató Fájdalmas Szűzanya (Piéta), karjaiban a keresztről levett Krisztus. Mária fején fehér fátyol, feje körül glória, ruházatán a magyar nemzeti színek jelennek meg. Fejéről a kék köpeny alatt a domonkos apácákra jellemző zöld fátyol lóg

⁵ Saját felmérés 2006. Lásd még: KADLECOVITS Géza (szerk.), *125 éves az újpesti főplébánia templom* (Újpesti Városvédő Egyesület, Budapest 2007) 29 és 105. Külön érdekesség, hogy az Újpesti Katolikus legényegylet zászlaját 1893-ban szentelték fel. A zászlóánya gr. Károlyi Sándorné volt. Uo. 85.

75A. KÉP

75B. KÉP

le, ruhája vörös színű. Jézus fehér lepelben, testén a sebek nyomai, feje körül ritka ábrázolású glória, benne stilizált kereszt alakú sugárnyaláb (74A. kép). A hátlanon, középen, téglalap keretben festett vászon, amely a felhőkön álló, fénysugarakkal övezett Sixtusi Madonnát⁶ ábrázolja, körülötte kilenc kerub. Mária fején zöld fátyol, feje körül glória, köpenye kék, ruhája vörös, sála sárga. Kezében, fehér lepelben a gyermek Jézus, akinek feje körül ritka ábrázolású glória (az előlapéhoz hasonló). Az ábrázolás alján festett felirat: *Ezen jelenés adta tudomra Mária segítségét, az 1917-ik évben. Hálás köszönet érte! Óh Mária könyörgüink, légy továbbra is velünk! Brejer Ferencz és neje* (74B. kép). A zászló szélein és a bűjtató minkét oldalán arany fémrojt. A zászlócsúcs fakereszt. A keresztrúd 93 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem. A keresztrúd tetején növényi ornamentikával díszített, áttört sárgaréz akasztóelem, amely sárgaréz csavarral és szárnyas anyával lett a keresztrúdhöz erősítve. A rúd 350 cm.⁷

75. Az 1920-as években készült az újpesti Egek Királynéja-templom fehér selyemzászlaja (a sekrestye felett, használaton kívül), amelynek mérete 75×109 cm. A zászló téglalapban végződő hármastűs fanon. A zászlólap ívekkel határolt rombuszban kereszt alakba rendezett növényi motívumokkal díszített.

⁶ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

⁷ Saját felmérés 2006. Lásd még: KADLECOVITS 82.

Az előlapon, középen, aranszínű szegélyes téglalap keretben, olaj-vászonképen a Feltámadt Krisztus álló alakja (Jézus Szentséges Szíve-ábrázolás). Jézus feje körül glória, vörös palástban, fehér lepelben, baljával a fénysugarakat árasztó, tövissel koszorúzott, lángoló, vérző Szentséges Szívére mutat, tetején kereszt. Kezein a sebek láthatók (75A. kép). A hátlapon, középen, arany szegélyes, téglalap keretben, olaj-vászonképen, a felhőkön álló Mária (Szeplőtelen Szíve) alakja. Mária kezeivel a fénysugarakat árasztó, rózsakoszorúval övezett, törrel átdöfött, lángoló, fájdalmas Szeplőtelen Szívére mutat. Mögötte aranszínű fénysugár árad szét. Feje körül glória, fején kék fátyol, köpenye kék, ruhája rózsaszín (75B. kép). A zászló szélein és a bújtató mindkét oldalán fehér textilrojt, két szélén, hosszan lelógó zsinór végén fehér textilbojt. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A keresztrúd 94 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem, a rúd 365 cm.⁸

76. Az 1920-as években készült az újpesti Egek Királynéja-templom (használaton kívüli) fehér selyemzászlaja, amely szintén a sekrestye felett található. Mérete 65×100 cm. A zászló háromszögben végződő hármassal. A zászlólap geometrikus díszítésű. Az előlapon, középen, aranszínű szegélyes, téglalap keretben, temperával festett vászonképen a földgömbön álló, sárkányra taposó Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária,⁹ széttárt kezeivel kegyelmet áraszt. Köpenye kék, ruhája fehér, öve sárga színű. Feje körül 12 csillag, fején fehér fátyol és liliomos korona. Az utóbbi magyar szimbólum, mert Árpád-házi Szent Margitnak tulajdonítottak hasonló koronát. Mária feje körül félkör alakban felirat: *O MARIA CONCEPITA SENZA PECCATO PREGATE PERNOI CHE RICORRIAMO A VOI* (Szeplőtelenül fogantatott Szűz Mária könyörögj érettünk). A jobb alsó sarokban: *da Luigi Morgari* (olasz festő 1857–1935), a bal alsó sarokban: *KAS A* feliratok. A fanonokon hímzett, erősen magyaros virágdíszítések: rózsák, búzavirág (76A. kép). A hímzett hátlap közepén fénysugarakat árasztó, törrel átdöfött, virágkoszorúval övezett Mária Szeplőtelen Szíve. A Szív tetején lángnyelv helyett aranszínű virágsziromdíszítés, ezekből búza és rózsza emelkedik ki. A fanonok díszítése megegyezik az előlapéval (76B. kép). A zászló szélein és a bújtató mindkét oldalán ezüst fémrojtok, alul a 3 ezüst fémbojtból egy hiányzik. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A keresztrúd 83 cm, a két szélén aranszínű, esztergályozott fa záróelem, a rúd 320 cm.¹⁰

⁸ Saját felmérés 2006.

⁹ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

¹⁰ Saját felmérés 2006. Lásd még: KADLECOVITS 92.

76A. KÉP

76B. KÉP

77. 1926-ban készült az újpesti Egek Királynéja-templom vörös selyemzászlaja (a sekrestye felett, használaton kívül), amelynek mérete 76×111 cm. A zászló téglalapban végződő hármastűs fazon. A zászlólapot ívekkel határolt keresztben virágmotívumok díszítik. A zászlólapon nem érvényesül a szakrális sorrend, mert Mária (Egek Királynéja) a templom patrónusa. Az előlapon, középen, arany szegélyes téglalap keretben festett vásznon a Segítő Mária¹¹ (valószínűleg Lucas Cranach innsbrucki kegyképe hatására készült),¹² fején fehér fátyol, feje körül glória, kezeiben a ruhátlan gyermek Jézus, aki édesanyjába kapaszkodik. Mária köpenye vörös narancssárga szegéllyel, ruhája kék-fehér. Jézus feje körül glória. Az ábrázolás felett festett aranszínű felirat: *ORA PRO NOBIS* (Könyörögj érettünk), az ábrázolás alatt évszám: 1926 (77A. kép). A hátlapon, középen, arany szegélyes téglalap keretben, festett vásznon a Tanító Jézus, feje körül glória, baljában feliratos fehér zászló: *ECCE AGNUS DEI* (Íme Isten Báránya), jobbjával az ég felé mutat, a háttérben tó.

¹¹ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

¹² SZILÁRDFY Zoltán, *A magánáhitat szentképei* 2 (Szeged 1997) 69.

77A. KÉP

77B. KÉP

Köpenye kék, ruhája barna színű. Az ábrázolás felett aranszínű festett felirat: *ORA PRO NOBIS* (Könyörögj érettünk), az ábrázolás alatt évszám: 1926 (77B. kép). A zászló szélein és a bújtató mindkét oldalán vörös textilrojt, szélén két hosszan lelógó vörös textilbojt. A kereszttrúd 94 cm, a két szélén sárgaréz záróelem.¹³

78. 1927-ben a Jézus Neve Férfiak Egyesülete számára készült az újpesti Egek Királynéja-templom fehér, hímzett selyemzászlaja (a sekrestye felett, használaton kívül). Mérete 105×181 cm. A zászló elnyújtott gótikus ívben végződő hármastáras fán. A zászlólap növényi ornamentikával díszített. Az előlapon, középen a felhőkön trónoló, fénysugarakkal övezett Magyarok Nagyasszonya. Lába holdsarlón, feje körül glória, fején Szent Korona, jobbáiban jogar, ölében, fehér ágyékkötőben a gyermek Jézus, akit baljával magához ölel. Szűz Mária kék köpenyt és rózsaszín ruhát visel. Jézus feje körül glória (benne a

¹³ Saját felmérés 2006. Lásd még: KADLECOVITS 98 és 108.

¹⁴ Az inkvizitort a Como és Milánó közötti úton ölték meg az eretek katarok. Az ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

78A. KÉP

78B. KÉP

keresztet utánzó négy félkör), balját égre emeli, jobbában az országalma. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranszínű felirat: *JÉZUS NEVE* és *FÉRFIAK EGYESÜLETE.*, alatta vízszintes felirat: *UJPEST.*, valamint évszám: *1927.* (78A. kép). A hátlap felső részén téglalapszerű keretben tűfeszítéses hímzés: domonkos szerzetesi öltözékben Veronai Szent Péter OP,¹⁴ felette a megdicsőítést jelképező babérkoszorú, a bárd ütötte vérző feje körül glória, mögötte véres tör, balkezével a Credót írja vérrel a földre. Övén rózsafüzér, a végén kereszt. Felül stilizált, hímzett növényi díszítések. Alul aranszínű felirat: *CREDO* (Hiszek), illetve a domonkos címer a talpas apostoli kettős kereszttel. A fekete-fehér domonkos címerben aranszínű felirat: *LAUDARE BENEDICERE PRAEDICARE.* (dicsérni áldani prédikálni) (78B. kép). A zászló szabad szélein aranszínű fémrojt, alul 3 aranszínű fémbojt. A zászlót felül 7 fémkarika erősíti a kereszttrúdhöz. A réz kereszttrúd 130 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem.¹⁵

¹⁵ Saját felmérés 2006. GEREVICH Tibor – LEPOLD Antal – ZSEMBERY István (szerk.), Magyar Katolikus Almanach. IV–V. évf. 1930–1931 (Országos Katolikus Szövetség, Budapest 1931) 664. Lásd még: KADLECOVITS 63.

79. KÉP

79. 1968-ban készült az újpesti Egek Királynéja-templom barna, foltvarrás technikával készített, festett, egyoldalas, téglalap alakú vászonzászlaja (a főhajó jobb oldalán, használaton kívül). A zászlólap virágmintás. Középen, a modern felfogásban készített ábrázoláson a Szűzanyát a kisdied Jézussal¹⁶ felülnézetből látjuk. Mária kezében vörössel díszített fehér lepelben a gyermek Jézus. Mária rózsaszín fátyolban, színes ruhákban (kék, sárga, zöld, rózsaszín), Jézus jobbját áldásra emeli. Alul, a jobb sarokban a készítő neve és a dátum: *Bozó 1968*. Helyi közlés szerint a zászlólapba több helyen belevarrták a 300 éves cęstochowai (a pálosok lengyelországi központja) Fekete Mária kegykép ruhájának darab-

jait. A zászlón alul textilrojt, felül 9 fakarika erősíti a keresztrúdhoz. A zászlóhoz egy fa keresztrúd is tartozik, amelynek két szélén gömbben végződő fa záróelem (79. kép).¹⁷

80. 2006-ban, az újpesti Egek Királynéja-templom 125. évfordulójára készült az oltár mellett elhelyezett kék, hímzett, egyoldalas selyemzászló, Stella István munkája. A zászló mérete 76×127 cm. A zászló ívekkel határolt hármast fanon. Középen a torinói Segítő Szűz Mária a Szalézi Társaság oltalmazója¹⁸ kék köpenyben és fehér ruhában. Jobbjában jogar (mint királynő), baljában, vörös-szürke köpenyben a gyermek Jézus. Fejükön korona, Szűz Mária feje körül 12 csillag, amely mindkettőjük feje köré emelkedik, így képezve glóriát. Jézus széttárt kezeivel kegyelmet áraszt. A zászló két szélén egy-egy függőleges aranszínű felirat: *EGEK KIRÁLYNÉJA* és *ÚJPESTI FŐPLÉBÁNIA*,

¹⁶ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

¹⁷ Saját felmérés 2006.

a középső fanonon évszám: 1881. A zászló szabad szélein arany szegegy, alul 3 aranyszínű textilbojt. A zászlót körmenetkor és zárándoklatkor használják. A kereszttrúd 84 cm, amelynek két szélén gyermyalángot utánzó fa záróelem. Az akasztó egyszerű zsinórral készült (80. kép).¹⁹

81. A két világháború között készült az Újpesti Leányok Árpád-házi Szent Margit Kongregációja számára az újpest-kertvárosi Szent István Plébánia fehér, hímzett, téglalap alakú, selymezászlaja (a kóruson), amelynek mérete 132×155 cm. A zászlólapot stilizált növényi elemekből felépített keresztmotívumok és virágok díszítik. Az előlapon, középen a felhőkön trónoló Magyarok Nagyasszonya.

Lába holdsarlón, fején a Szent Korona, feje körül glória, jobbában jogar, ölében, fehér ágyékkötőben a gyermek Jézus, akit baljával magához ölel. Mária köpenye kék, ruhája rózsaszín. A gyermek Jézus feje körül glória (benne kereszt), ölében a világmindenséget szimbolizáló kék éggömb tetején a kereszttel. Baljával az ég felé mutat. Az ábrázolás alatt szirmos és bimbós rózsaszál. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben felirat: *NOS CUM PROLE PIA* és *BENEDICAT VIRGO MARIA!* (Áldjon meg minket Szűz Mária az ő kegyes fiával) (81A. kép). A hátlapon, középen a szerzetesi ruhában álló Árpád-házi Szent Margit, feje körül glória, jobbában liliom és korona (margitszigeti), baljában lelógó rózsafüzér, lábánál liliomok. Az ábrázolás alatt szirmos és bimbós liliomszál. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben felirat: *AZ ÚJPESTI LEÁNYOK* és *ÁRPÁDHÁZI SZENT MARGIT KONGREGÁCIÓJA* (81B. kép). A zászlólap mindkét oldalán aranyszínű

80. KÉP

¹⁸ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

¹⁹ Saját felmérés 2006. KADLECOVITS 13.

81A. KÉP

81B. KÉP

paszományszalagból képzett egyenes vonalú geometrikus díszítések láthatók. A zászlólap három szabad szélén aranszínű, 6 cm-es fémrojt, alul két 26 cm-es fémbajt. A zászlócsúcs liliomokban végződő sárgaréz latin kereszt. A zászlólapot 11 db fémkarika erősíti a rúdhoz. A fehér farúd 278 cm. A zászlót a húsvéti és úrnap körmenetkor használják.²⁰

82. 1914-ben készült a rákospalotai Magyarok Nagyasszonya-nagytemplom egyszínű kék, hímzett, téglalap alakú, kongregációs selyemzászlaja (használaton kívül), amelynek mérete 94×155 cm. Az előlapon, középen, arany szegélyes mandorlában az oltár előtt térdelő Szent István király vörös párnán felajánlja a felhőkön trónoló Magyarok Nagyasszonyának a Szent Koronát. István vörös palástban. Szűz Mária fején korona, feje körül glória, míg köpenye kék, ruhája rózsaszín. Jobbjában jogar, baljában, fehér lepelben a gyermek Jézus, akinek feje körül glória. Jézus jobbával áldást ad, baljában a világmindenséget szimbolizáló vörös éggömb a kereszttel. A keret körül és a zászló szélein stilizált tulipándíszítések. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranszínű felirat: *SZENT ÁLDÁSÁT ADJA RÁNK*, és *KISDE-DEVEL SZŰZ ANYÁNK!* (82A. kép). A hátlapon, középen stilizált rózsákkal és liliomokkal határolt körben *MARIA* monogram. A keret felett, illetve alatt ívben aranszínű (felül kétsoros) felirat: *RÁKOSPALOTAI FÉRFIAK* és

²⁰ Saját felmérés 2012. február 1.

82A. KÉP

82B. KÉP

NAGYBOLDOGASSZONYRÓL ÉS SZT. ISTVÁN PÁRTFOGÁSÁRÓL ELNEVEZETT és *KONGREGÁCIÓJA*, valamint évszám: 1914 (82B. kép). A zászló szélén, körben növényi díszítés. A zászló három szélén fakult fémrojt, alul 2 fakult fémbojt, felül 7 fémkarika.²¹

83. 1920 után készült a rákospalotai Magyarok Nagyasszonya-nagytemplom egy-színű fehér, hímzett, téglalap alakú selyemzászlaja, amelyet körmenetkor használnak (egyébként az oltár előtt látható). A zászló mérete 100×130 cm. Az előlap közepén a felhőkön trónoló, fénysugarakkal övezett Magyarok Nagyasszonya, lába holdsarlón, fején a Szent Korona, feje körül glória, jobbában jogar (mint királynő). Köpenye világoskék, ruhája rózsaszín. Baljában, fehér ágyékkötőben a gyermek Jézus, akinek feje körül glória, jobbában az országalma, míg a balját áldásra emeli. Mária lábánál a magyar kiscímer. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranyszínű felirat: *MAGYAROK NAGYASSZONYA* és *ADD VISSZA ŐSI HAZÁNKAT!* (83A. kép). Az előlapra a történelmi Magyarországot jelképező égősort illesztettek. A hátlapon, felül a fénysugarakat árasztó, tövissel koszorúzott, lángoló, vérző Jézus Szentséges Szíve, tetején kereszt, alatta szerzetesi öltözékben Árpád-házi Szent Margit, jobbában korona (margitszigeti) és liliom (tisztaság, szüzesség jelképe), míg baljában rózsafüzér, feje körül glória. Mellette Szent Imre herceg, fején korona, feje körül glória, jobbában liliom,

²¹ Sajat felmérés 2006.

83A. KÉP

83B. KÉP

palástja sárga-rózsaszín, ruhája hercegi rangjához illő. Alul magyaros ornamentális díszítések (83B. kép). A zászló mindkét lapján, három szélén vörös-zöld színű farkasfogak, 3 szélén aranszínű szegély. A zászló három szabad szélén aranszínű fémrojt, alul 2 aranszínű fémbojt (az egyik elveszett). A zászlót 6 fémkarika erősíti a keresztrúdra (nem eredeti). A zászlócsúcs füles sárgarézt latin kereszt. A fehér farúd 325 cm.²²

84. 2000 körül készült a rákospalotai Magyarok Nagyasszonya-nagytemplom (elöl, a főhajó bal oldalánál elhelyezett) fehér, hímzett, téglalap alakú műselyem zászlaja, amelyet körmenetkor használnak. A zászló mérete 73×94 cm. Az előlapon, középen Szent Imre herceg, fején hercegi korona, feje körül glória, jobbában liliom. Az ábrázolás felett ívben aranszínű felirat: *Szt. Imre herceg*. Palástja vörös, hermelinnel díszített, ruhája kék-fehér színű. Lábánál a magyar kiscímer, amely mögül növények emelkednek. Alul aranszínű évszám: 1031 (halálának dátuma) és két címer. Az egyikben 2-es szám keresztel, ami a millicentenáriumra utal. A másikban fehér felirat: *CHRISTUS HERI HODIE SEMPER* (Krisztus tegnap ma mindig) (84A. kép). A hátlapon, középen, ovális kék szegélyes keretben a csodás érem hátlapja, körben 12 arany-

²² Saját felmérés 2006.

84A. KÉP

84B. KÉP

színű csillag. Középen tövissel koszorúzott, törrel átdőfött Jézus Szentséges Szíve (tetején kereszttel), valamint virágkoszorúval övezett Mária Szep-lőtelen Szíve (tetején kereszttel), felette Mária monogram kereszttel. Alul magyar címer a Szent Koronával. Körben, a zászló szélén mintás kelta kereszttel díszített sárga szegély (84B. kép). A zászlót felül 5 bűjtatóval illesztették a keresztrúdhhoz. A fém keresztrúd 90 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem, a fém tartórúd 251 cm.²³ A zászló „megjárta” Rómát, ahol II. János Pál pápa megszentelte. Székesfehérváron két hétig ki volt állítva. Az *Új Ember* hetilapban két alkalommal (2000. november 12., 2000. december 17.) is jelent meg róla cikk, fotóval együtt. Alberti Árpád 2008. augusztus 1-jén magával vitte a zászlót a belvárosi Szent Mihály-templomba, ahol az oltártól balra helyezték el.²⁴

85. 2000 körül készült a rákospalotai Magyarok Nagyasszonya-nagytemplom (elöl, a főhajó bal oldalánál elhelyezett) egyszínű fehér, hímzett, egyoldalas, téglalap alakú műselyem zászlaja, amelyet körmenetkor használnak. Mérete 67×94 cm. Középen kék körvonalakkal ábrázolt Magyarok Nagyasszonya, fején a Szent Korona, feje körül glória, ölében a gyermek Jézus, akit két kézzel

²³ Saját felmérés 2006.

²⁴ Szilágyi Ferenc szóbeli közlése. 2013. január 29.

85. KÉP

ölel. Jézus feje körül glória, jobb-
jában magyar jogar, baljában az
országalma. Az ábrázolás felett,
illetve alatt ívben aranyszínű fel-
irat: *MAGYAROK NAGYASSZO-
NYA* és *KÖNYÖRÖGJ ÉRET-
TÜNK*. A zászló három szélén
arany szegély. A fém kereszttrúd
71 cm, amelynek két szélén fém
záróelem. Felfüggesztés a kereszt-
rúd két szélén (85. kép).²⁵

86. A két világháború között ké-
szült a Rákospalota–MÁV-telepi
Jézus Szíve-templom Rózsafü-
zér Társulatának vajszínű, gépi
hímzett selyemzászlaja (a karza-
ton, használaton kívül), amelynek
mérete 106×157 cm. A zászló
ívekkel határolt hármastriángon.
A zászlólapon stilizált növényi mo-
tívumokkal díszített. Az előlapon, középen bordó szegélyes ovális keretben,
világosbarna mezőben, a felhőből felénk lépő Jézus (Szenséges Szíve) alakja.
Feje körül glória, széttárt kezein a sebek. Jézus lángoló Szíve ezüst fénysuga-
rakat áraszt és tövissel koszorúzott. Jézus bíbor köpenyt és fehér ruhát visel.
Az ábrázolás felett (két sorban), illetve alatt aranyszínű felirat: *RÁKOSPALO-
TA MÁV.-TELEPI JÉZUS SZÍVE TEMPLOM* és *RÓZSAFÜZÉR TÁRSULATA*
(86a. kép). A hátlapon, középen bordó szegélyes ovális keretben barna-szürke
háttérrel a trónon ülő Rózsafüzér Királynéja. Fején fehér fátyol, feje körül gló-
ria. Köpenye kék, ruhája vörös színű. Jobbjában rózsafüzér, amelyet az elöt-
te térdelő Szent Domonkos kezébe ad, feje körül glória. Mária ölében, fehér
ágyékkötőben a gyermek Jézus, akit baljával magához ölel. Jézus feje körül
fény sugar, jobbával rózsafüzért ad az előtte térdelő Sienai Szent Katalinnak,
akinek a fején tövissz koszorú, feje körül glória. A trón előtt két-két lilium (a két
tisztá életű szent utal) és közöttük egy rózsakoszorú (Máriára utal). Az áb-
rázolás felett, illetve alatt aranyszínű felirat: *RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNÉJA* és

²⁵ Saját felmérés 2006.

86A. KÉP

86B. KÉP

KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK! (86B. kép). A zászló szélein és a bújtató mindkét oldalán aranszínű textilrojt, alul három aranszínű textilbojt, felül 9 fémkarika. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A fehér farúd 332 cm.²⁶

87. A két világháború között készült a Rákospalota–MÁV-telepi Jézus Szíve-templom Rózsafüzér Társulatának fekete selyemzászlaja (a karzaton, használaton kívül), amelynek mérete 80×120 cm. A zászló téglalapban végződő hármas fanon. Az előlap közepén fehér szegélyes téglalap keretben, olaj-vászonképen a felhőkön álló Rózsafüzér Királynéja. Fején korona, feje körül glória. Kezében a széttárt kezű gyermek Jézus. Mária köpenye kék, ruhája vörös. Jézus fehér lepelben, feje körül glória, jobbáiban rózsafüzér. Az ábrázolás felett, illetve alatt fehér, hímzett felirat: *RÁKOSPALOTAI MÁV. TELEPI* és *RÓZSAFÜZÉR TÁRSULAT*. (87A. kép). A hátlapon, fehér szegélyes téglalap keretben, olaj-vászonképen, a felhőkön álló Jézus (Szentséges Szíve) alakja. Feje körül glória, keze in a

²⁶ Saját felmérés 2006.

87A. KÉP

87B. KÉP

sebek nyomai. Kezével a fénysugarakat árasztó, tövissel koszorúzott, lángoló Szentséges Szívére mutat, amely felett kék színű kereszt emelkedik. Köpenye bíbor, ruhája fehér (87B. kép). A zászló szélein fekete-fehér textilrojt. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A keresztrúd 93 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem. A keresztrúd tetején díszes, stilizált növényi díszítésű, áttört sárgaréz akasztóelem, amely sárgaréz csavarral és szárnyas anyával lett a keresztrúdhöz erősítve. A rúd 332 cm.²⁷

88. A két világháború között készült a Rákospalota–MÁV-telepi Jézus Szíve-templom vajszínű, hímzett selyemzászlaja (a karzaton, használaton kívül), amelynek mérete 64×122 cm. A zászló háromszögben végződő hármastemplom. A zászlólap virágcsokor-mintás. Az előlapon, középen a Szűzanya a kisdied Jézussal,²⁸ Mária fején rózsaszín fátyol, baljában, világoszöld lepelben, a kezeit széttárázó gyermek Jézus. Mária feje körül glória, köpenye sárga szegé-

²⁷ Saját felmérés 2006.

²⁸ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

88A. KÉP

88B. KÉP

lyes kék, ruhája fehér színű. Jézus feje körül glória. Az ábrázolás körül bazsarózsa, szőlő, búzavirág és búza, alul a fanonokon egy-egy rózsaszál (virággal, levéllel, bimbóval) (88A. kép). A hátlanon, középen *MARIA* monogram, felette arany színű felirat: *SZŰZ MÁRIA HAZÁNK REMÉNYE*. Körülötte két összekötött rózsaszál. Alatta két sorban felirat: (ívben:) *MUNKÁSNÉPED ZOKOGVA ESD* (egyenesen:) *KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK*. Alul, a fanonokon egy-egy rózsaszál (virág, levél, bimbó, búzavirág) (88B. kép). A zászló szélén és a bújató mindkét oldalán arany színű textilrojt, alul három narancssárga színű textilbojt. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A kereszttrúd 82 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem. A kereszttrúd tetején díszes sárgaréz akasztóelem (középen áttört kereszt), amely sárgaréz csavarral és szárnyas anyával lett a kereszttrúddhoz erősítve. A rúd 332 cm.²⁹

²⁹ Saját felmérés 2006.

89A. KÉP

89B. KÉP

89. A két világháború között készült a Rákospalota–MÁV-telepi Jézus Szíve-templom vörös selyemzászlaja (a karzaton, használaton kívül), amelynek mérete 77×122 cm. A zászló ívben végződő hármastászlós zászlólap stilizált növényi motívumokkal díszített. Az előlapon, felül, a bújtatón sárga himzett felirat: *EÖTVÖS ERZSÉBET ELHALT PIER JÓZSEF EMLÉKÉRE*. Az előlapon, középen, aransárga szegélyes, ovális keretben, olaj-vászonképen, a felhőkön álló Jézus (Szentséges Szíve) alakja. Feje körül glória, baljával a tövissel koszorúzott, fénysugarakat árasztó, lángoló Szívére mutat, amely felett kereszt látható. Kezein a sebek, köpenye bíbor, ruhája fehér színű (89A. kép). A hátlapon, középen, arany szegélyes, ovális keretben, olaj-vászonképen Mária (Szeplőtelen Szíve) alakja. Mária fején zöld fátyol, feje körül glória. Kezeivel a fénysugarakat árasztó, törrel átszúrt, rózsakoszorúval övezett, lángoló Szeplőtelen (fájdalmas) Szívére mutat. Mária köpenye kék, ruhája vörös (89B. kép). A zászló szélein és a bújtató mindkét oldalán vörös színű textilrojt, alul három vörös textilbojt. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A kereszttrúd 93 cm, amelynek két szélén sárgaréz záróelem. A kereszttrúd tete-

³⁰ Saját felmérés 2006.

90A. KÉP

90B. KÉP

jén díszes sárgaréz akasztóelem (középen áttört kereszt), amely sárgaréz csavarral és szárnyas anyával lett a kereszttrúdhoz erősítve. A rúd 332 cm.³⁰

90. 1960–1990 között készült a ferences harmadrendiek számára a Rákospalota–MÁV-telepi Jézus Szíve-templom sárga vászonzászlaja (a karzaton, használaton kívül), amelyet fehér, gépi készítésű, függönyre emlékeztető anyag borít. A zászló mérete 93×173 cm. A zászló lekerekített hármás alakzatú fanon jellegű. Az előlapon, középen a feszületen függő Krisztus átöleli Assisi Szent Ferencet, a háttérben valószínűleg a Jézus Szíve-templom, valamint egy kivehetetlen figura. Az ábrázolás felett, illetve alatt felirat: *RÁKOSPALOTAI SZT. FERENC III. RENDJE.* és *ORD. ST. FRANC.* (Szent Ferenc Rend). Az ábrázolás körül és a zászló szélén rózsadíszítés (90A. kép). A hátlapon, középen az éggömbön álló, a szájában almát tartó kígyóra taposó Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária,³¹ fején korona, felette 12 csillag, széttárt kezeivel kegyelmet áraszt. Az ábrázolás felett, illetve alatt felirat: *ÜDVÖZLEGY MÁRIA* és *PAX ET BONUM* (Béke és jóság). Az ábrázolás körül és a zászló szélén stilizált

³¹ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

91A. KÉP

91B. KÉP

rózsadíszítés (90B. kép). A zászlón alul aranszínű textilrojt és aranszínű 4 textilbojt.³²

91. A XIX. század elején készülhetett a pestújhelyi Keresztelő Szent János Plébánián található (használaton kívüli) vörös selyemzászló, amelynek mérete 64×145 cm. Realista stílusú, oroszországi munka. A zászló ívben végződő hármás fanon. A zászlólap arannyal nyomott ornamentális díszítésű. Az előlap díszítés szempontjából két részre osztható: középen nyolc ívvel határolt mezőben, olaj-vászonképen a kazanyi Istenszülő-ikon,³³ Szűz Mária bíborszínű császári maphóronban, kezében a gyermek Jézus, aki a jobbját áldásra emeli. Jézus köpenye vörös, ruhája zöld. Az ábrázolás körül növényi ornamentális díszítés, amely valószínűleg aranyfüst lemezből készült. Esetleg kagylóarannyal festett. A zászlólap alsó részének két szélső mezőjében kehelyből kiemelkedő füles latin kereszt. A fennmaradó részt növényi ornamentális díszítések töltik ki. A középső fanonon egy arkangyal látható (91A. kép). A hátlap díszí-

³² Saját felmérés 2006.

³³ A Mária-ábrázolás típusát és a zászló korát Terdik Szilveszter írta le.

92A. KÉP

92B. KÉP

tése megegyezik az előlapéval. Felül, olaj-vászonképen Keresztelő Szent János, aki megkereszteli a Jordánban álló Jézust. A fanonok megegyeznek az előlapéval (91B. kép). A zászló nem köthető a plébániához, valószínűleg ajándékként került oda. A zászló kora, díszítési technikája és stílusa alapján, akár lehetett az ürömi sírkápolna (Alexandra Pavlovna nádorné, 1783–1801) felszerelési tárgya is, amelyet az 1930-as években elloptak. A zászló széléin megkopott, 2 cm-es fémrojtok, a sárgaréz záróelemekkel (később) ellátott kereszttrúd 83 cm.³⁴

92. 1931-ben készült a pestújhelyi Keresztelő Szent János-templom Rózsafüzér Társulatának kétlapos, hímzett és varrott fehér, téglalap alakú selyemzászlaja (a jobb oldalon, használaton kívül), amelynek mérete 105×155 cm. A zászlólap csillagmotívumokkal díszített. Az előlapon, középen díszes ovális keretben a Szenvedő Szülő Mindenkor Segítő Szűzanya, a római S. Alfonzónak, a redemptoristák anyatemplomának krétai eredetű XV. századi kegyképe.³⁵ Mária fején korona és sötétkék fátyol, feje körül glória, nyakában rózsafüzér. A korona csiszolt fehér és színes üvegekkel díszített. Köpenye sötétkék, ruhája vörös színű. Karján a gyermek Jézus, fején korona, feje körül glória, ruhája zöld-barna, öve vörös. A kis Jézusnál négy darab brillutánnal díszített rózsafüzér függ, amely Mária és Jézus feje mellett 5-5 gyöngyből indul.

³⁴ Saját felmérés 2011. május 12.

³⁵ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdy Zoltán írta le.

Felettük két angyal, Mihály és Gábriel arkangyal, valamint Jézus Krisztus és Isten Anyja görög betűs, rövidítéses feliratok. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranyszínű felirat: *SEGÍTŐ SZŰZ MÁRIA* és *KÖNYÖRÖGJÉRETTÜNK!* Az ábrázolás két oldalán egy-egy évszám: 1928 és 1931. A feliratok külön szalagra készültek domború technikával, ezt rávarrták a zászlólapra (92A. kép). A hátlapon, közepén, díszes ovális keretben Lisieux-i Kis Szent Teréz karmelita szerzetesi ruhában, fején fekete fátyollal, feje körül glória, kezében a fény sugarat árasztó feszület és rózsacsokor. A feszület mellett lila szirmú virág. Az ábrázolás felett, illetve alatt ívben aranyszínű felirat: *SZENT TERÉZKE* és *KÖNYÖRÖGJÉRETTÜNK!* A zászló két szélén egy-egy aranyszínű felirat: *A PESTÚJHELYI MÁRIA* és *KONGREGÁCIÓ VÉDŐJE*. Ezek a feliratok is külön szalagra készültek domború technikával (92B. kép). A zászló három szabad szélén aranyszínű, 5 cm-es fémrojt, alul egy aranyszínű fémbojt. A zászlót felül 11 rézkarika és fémmerevítő erősíti a rúdra. A zászlócsúcs sárgaréz kereszt. A fehér farúd 310 cm.³⁶ A Pestúj helyi Újság 1932. október 16-i száma írta, hogy a Rózsafüzér Társulat zászlószentelési ünnepségén több mint 100 fő jelent meg. A társulat 2000 után alakult újjá, vezetője Kolonics Barnáné.³⁷

A Rákosi Espereskerület zászlói

93. A XIX. század végén készült a cinkotai Mária Magdolna-templom Oltár-egyesületének vörös selyemzászlaja (használaton kívül), amely foszlott, rossz állapotban van. A zászló mérete 80×80 cm. A zászlólap növényi ornamentikával díszített. Az előlapon, téglalap keretben, olaj-vászonképen az Oltáriszentség (gótikus ábrázolás), felette festett felirat: *OLTÁREGYESÜLET AJÁNDEKA* (93a. kép). A hátlapon, téglalap keretben, olaj-vászonképen az éggömbön álló Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária. A lába előtt holdsarló, kezeivel kegyelmet áraszt, fején fehér fátyol, feje körül glória, köpenye kék-lila, ruhája fehér (93b. kép). A zászló szélein és a bűjtató mindkét oldalán fakult fémrojtok.³⁸

94. A XIX. század végén készült a cinkotai Mária Magdolna-templom fehér, téglalap alakú selyemzászlaja (elől, a padsorok bal szélén), amelynek mérete 130×100 cm. A zászlólapot fém zászlószegekkel erősítették a rúdra. A zászlólap Krisztus monogrammal és növényi mintával díszített. A zászló anyagát

³⁶ Saját felmérés 2011. május 12.

³⁷ HOLLÓ Szilvia Andrea (szerk.), *Közös akarattal. Írások a százéves Pestúj helyi civil társadalmáról* (Rákospalotai Múzeum, Budapest 2010) 128. Itt szerepel, hogy az 1940-es években alakult

93A. KÉP

93B. KÉP

94A. KÉP

94B. KÉP

az 1970-es években lecserelték, mert a régít már nem tudták restaurálni. Az előlapon, középen aranszegélyes körkeretben, olaj-vászonképen a mindkét lábával az éggömbön álló, kígyóra taposó Rózsafüzér Királynéja. Lába holdsarlón, fején fehér fátyol, feje körül glória, baljában imakönyv, jobbában fehér lepelben a gyermek Jézus. A kisedd feje körül glória, jobbában rózsafüzér. Mária kék köpenyben és vörös ruhában. Az ábra szélén, körben 15 rózsafüzér-titkok jelenete látható: 1. akit te, Szent Szűz a Szentlélektől fogantál,

Dolgozó Lányok Szövetsége is szentelt zászlót az iparszövetség székházában, de az ábrázolásról nem esik szó.

³⁸ Köszönet a fotóért Dorogi Ferencnek.

2. akit te, Szent Szűz Erzsébet látogatván hordoztál, 3. akit te, Szent Szűz a világra szültél, 4. akit te, Szent Szűz a templomba bemutatnál, 5. akit te, Szent Szűz a templomban megtaláltál, 6. aki érttünk vérrel verítékezett, 7. akit érttünk megostoroztak, 8. akit érttünk tövissel koronáztak, 9. aki érttünk a keresztet hordozta, 10. akit érttünk keresztre feszítettek, 11. aki a halálból feltámadott, 12. aki a mennybe fölment, 13. aki nekünk a Szentlelket elküldte, 14. aki téged, Szent Szűz a mennybe fölvelt, 15. aki téged, Szent Szűz a mennyben megkoronázott. A szegély és a 15 medalion között rózsafüzér fut körbe, felülről kereszt lóg le (94A. kép). A hátlapon, középen aranszegélyes körkeretben, olaj-vászonképen a térdelő Szent Domonkos szerzetesi ruhában, feje felett betlehemi vezérlő csillag, feje körül glória, lábánál egy könyv és egy fáklyát a szájában tartó kutya (94B. kép). A zászló szélein aranszínű textilrojtok. A zászlócsúcs sárgaréz füles latin kereszt. A fehér farúd 320 cm.

95. KÉP

95. A két világháború között készült a rákoshegyi Lisieux-i Szent Teréz-templom egyszínű fehér, téglalap alakú selyemzászlaja (a kóruson, üvegezett faszekrényben, használaton kívül), amelynek mérete 115×145 cm. Az előlapon, középen ovális keretben, olaj-vászonképen, kék háttérben, felhőkön, éggömbön álló, kigyóra taposó Szeplőtelen Szűz, a Csodásérmű Mária,³⁹ fején fehér fátyol és korona, felette 7 csillag, feje körül glória. Köpenye kék, ruhája fehér színű. Széttárt kezeivel kegyelmet áraszt. Az éggömbtől jobbra név: *HOMA O*. Kívül barna szegély. Az ábrázolás körül aranszínű hímzett körirat: *OH BŰN NÉLKÜL FOGANTATOTT SZŰZ MÁRIA*

KÖNYÖRÖGJ ÉRETTÜNK. Alul, a bal sarokban két ágba rendezett hímzett liliomcsokor. A hátlapról nem készült fotó. A zászlót felül 9 fémkarika erősíti a rúdra. Három szélén aranszínű rojt, alul 2 aranszínű bojt. Az egyik zászlószalag fehér, hímzett aranszínű felirattal: *JÉZUS SZÍVE JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD*, a másik fehér-sárga színű (95. kép).⁴⁰

³⁹ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

⁴⁰ Saját felmérés 2006.

96. 1940 körül készült a rákos-hegyi Lisieux-i Szent Teréz-templom fehér, horgolt, egyoldalas zászlaja, amely az oltár előtt található. Mérete 75×113 cm. A zászló háromszögben végződő ötös fazon. Középen a Szűzanya a kised Jézussal,⁴¹ Mária feje körül glória, baljában a gyermek Jézus, akinek a feje körül glória látható. Körben rózsadíszítés. A zászlócsúcs liliomban végződő sárgaréz kereszt. A fa keresztrúd 93 cm, amelynek két végén sárgaréz záróelem. A fehér fa zászlórúd 315 cm. A zászlót körmenetkor használják (96. kép).⁴²

96. KÉP

97. 1926. július 4-én Gossmann Ferenc váci püspök szentelte fel a rákosszentmihályi Szent Mihály-templom Mária Kongregációjának egyszínű fehér, hímzett, téglalap alakú selyemzászlaját (a sekrestyében, használaton kívül), amelyet az örökimádó apácák készítettek tűfestéses technikával. A zászló mérete 105×120 cm. Az előlapon, középen az éggömbön álló, kígyóra taposó Szepölтелен Szűz, a Csodásérmű Mária, akit egy-egy liliom övez. Mária lába előtt holdsarló, feje körül glória, 12 csillag, fején fehér fátyol. Kezeivel kegyelmet áraszt, köpenye kék, ruhája zöld színű. Az éggömb mögül dús virágú liliomszálak. Az ábrázolás alatt ívben aranszínű felirat: *MUTASD MEG, HOGY ANYÁNK VAGY!* Hasonló liliomszálak futnak körbe a zászló négy oldalán. A bal alsó sarokban magányos liliomszál emelkedik (97A. kép). A hátlapon, középen az Oltáriszentség (IHS), amelyet jobbról szőlőág, balról stilizált búzaszál övez. Az ábrázolás alatt két sorban, ívben aranszínű felirat: *ÜDVÖZLÉGY OLTÁRISZENTSÉG!* (97B. kép). A zászló szélén körbefutó szőlőlevél- és búzamotoívumok. A jobb alsó sarokban XI. Pius (1922–1939)

⁴¹ A Mária-ábrázolás típusát Szilárdfy Zoltán írta le.

⁴² Saját felmérés 2006.

97A. KÉP

97B. KÉP

97C. KÉP

pápa címere (nem teljesen az eredeti képet mutatja)⁴³ *RAPTIM TRANSIT* felirattal, valamint (a kegyúrra utaló) grófi korona és hercegi címersátor (97C. kép). A zászló három szabad szelén aranszínű, 5 cm-es fémrojtok. Felül 5 rézkarika maradt meg. A zászlóanya Augusztia hercegasszony volt. A zászlót, amely 1992-ben került elő, december 8-án, Szűz Mária szeplőtelen fogantatása ünnepén teszik ki a templomba.⁴⁴

98. A két világháború között készült az egykori szervita nővérek (használaton kívüli) fehér, háromszögben végződő, óvodai selyemzászlaja, amelyet jelenleg a rákosszentmihályi Szent Mihály-templomban őriznek. A zászlólap gránátalmára utaló növényi motívumokkal díszített. A zászló mérete 50×66 cm. Az előlapon, téglalap keretben, temperával papírlapra festett képen széttárt

⁴³ A kör alakú pajzs felső ezüst vágásában fekete sas, az alsó kék vágásban három arany kör. Harántosan keresztbe állított arany és ezüst kulcs a pajzs mögött, a pajzsot hármassal korona, tiara fedi. A pajzs alatt lebegő szalagon jelmondat: Raptim transit. Az egészet selyemzsinór köti össze az

kezekkel dombtetőn álló gyermek Jézus fehér lepelben. Feje körül glória, mellkasán a fénysugarakat árasztó, tövissel koszorúzott, lángoló Szentséges Szíve látható. Alatta a hozzá siető gyermekek. Az ábrázolás felett, illetve alatt arany alapú felirat: *SZERVITA NŐVÉREK* és *KIS OVODÁSAI* (98A. kép). A hátlapon, téglalap keretben, olaj-vászonképen, Mária- és szervita monogram, felette stilizált korona (98B. kép). A zászló szélein és a bűjtató előlapján fehér 2 cm-es textilrojtok, alul három fehér 15 cm-es textilbojt. A kereszttrúd 53 cm, két szélén sárgaréz záróelem. A kereszttrúd tetején díszes sárgaréz akasztóelem, amely sárgaréz csavarral és szárnyas anyával lett a kereszttrúddhoz erősítve.⁴⁵

98A. KÉP

98B. KÉP

alul lelógó két bojtjal. Lásd még: BERTÉNYI Iván, *Heraldika*, in KÁLLAY István (szerk.), *A történelem segédtudományai* (ELTE-BTK, Budapest 1986) 162–163.

⁴⁴ *Historia Domus*, 82–85. Saját felmérés 2011.

⁴⁵ Saját felmérés 2011.